

Денис Шмигаль: Все, що люди втратили, ми повернемо за рахунок окупанта

Київ, Понеділок 09 травня 2022-05-09

Автор: [Ростислав Шаправський](#), [Владислав Красінський](#)

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль в інтерв'ю РБК-Україна – про фінансові потреби воюючої країни, перемовини з партнерами, прогнози щодо інфляції, відбудову постраждалих міст, виїзд чоловіків за кордон, а також про те, коли на АЗС зникне дефіцит пального.

– Третій місяць війни. Прогнози щодо української економіки є різні, більшість – невтішні. Ще на початку квітня ви говорили, що березень був важким, а квітень буде ще важчим. Чи виправдалися ці прогнози?

– Квітень був дійсно найважчим, тому що економіка адаптувалася до війни. Більше 32% підприємств повністю припинили свою діяльність. На сьогодні ж ця цифра менше – вже 17%.

У першому кварталі ми виконали бюджет на 110%. У березні трошки було просідання, але загалом за рахунок перевиконання у січні-лютому вийшло в цілому непогано. Зараз податкові збори перевищують план. Фактично підприємства виконують той податковий план, який ми очікували навіть до війни. І це позитивний момент у тому, як ми пройшли і квітень, і як ми зараз заходимо у травень.

Ми поки що не виконуємо довоєнні надходження по митниці, тому що свідомо відмовилися від збору митних платежів, від ПДВ. Ми відкрили митницю повністю для того, щоб гуманітарна допомога, зброя, продукти харчування – все в'їжджало до України безперешкодно.

Що відбувається з бюджетом і у чому складність квітня, травня, червня – воєнних місяців? Сума коштів, яка потрібна країні для виживання під час війни, значно, драматично перевищує бюджет мирного часу. *Військовий бюджет у разі перевищує потреби бюджету мирного часу.*

– Про які суми йдеться?

– Потреби оцінені нашим Міністерством економіки та підтверджені МВФ і Світовим банком на рівні дефіциту бюджету 4,5-5 млрд доларів на місяць. Сюди входить постачання зброї, виплата додаткових збільшених платежів армії, гуманітарна, соціальна підтримка. Зараз у нас починаються нові виклики – це розмінування і відновлювальні роботи.

Ми виділили вже 1,6 млрд гривень на відновлення у звільнених областях і територіях, будемо продовжувати це робити. Це тільки на першочергове відновлення: очищення доріг, розбір завалів, ремонт вікон та дахів. Навіть ці речі коштують дуже дорого. Повноцінне відновлення буде набагато дорожчим.

– Після вашої поїздки до США стало зрозуміліше, чи вдасться перекрити цей дефіцит, про який ви говорите? **На той рахунок, який відкрив для України МВФ, поки, здається, лише Канада погодилася дати гроші. Чи інші наші партнери готові долучатися? Та коли саме?**

– Ми домовилися вже на сьогодні про підтримку України різними інструментами: кредитами, грантами, допомогою, проектами – на 10 млрд доларів. Більше ніж 4,5 млрд доларів ми вже отримали. *Решта ще у процесі*

домовленостей та укладання договорів. Відповідно, ми очікуємо, що отримаємо їх найближчим часом. Практично кожного тижня йде підписання договорів і отримання коштів.

– Це у травні ще може бути?

– Безумовно, **ми на травень очікуємо наступних 5 млрд доларів**, яких ми потребуємо. Домовилися з МВФ – особисто с керівницею Фонду Крісталіною Георгієвою мали перемовини, – що вони беруться допомагати зібрати Україні цю різницю щомісяця.

МВФ фактично взяв на себе лідерство, створив цей адміністративний рахунок, через який всі партнери можуть Україні допомагати. Це може бути як пряме бюджетне фінансування через цей рахунок, гранти, кредити, так і SDR – спеціальні права запозичення.

Я підписав 35 листів на 35 своїх колег прем'єр-міністрів розвинутих країн, щоб вони 10% своїх спеціальних прав запозичення, які торік були роздані їм МВФ, передали на користь України. Цей механізм працює.

– Це ж ще через парламенти цих країн треба проводити?

– У всіх різні процедури, ми щодня маємо перемовини і кожен зважає як краще. Для когось простіше дати гроші – дешевший ніж зазвичай кредит, комусь простіше надати нам грант – ми приймаємо будь-яку допомогу, будь-які гроші. Наша задача сьогодні – виконувати соціальні і гуманітарні зобов'язання нашої держави, тому працюємо з нашими партнерами і збираємо всю допомогу, яку вони пропонують.

– Які країни найближчим часом уже готові виділити кошти?

– Ви згадали Канаду. Ця країна була однією з перших, хто ініціював передати нам частину SDR. Прем'єр-міністр Джастін Трюдо і віце-прем'єр Христия Фріланд показали дійсно хороший і яскравий приклад, вони починали розмови з іншими партнерами щодо підтримки нас.

Безумовно, це й Сполучені Штати, які надавали і надають безпрецедентну підтримку і у частині постачань озброєнь для України, і у частині нової програми ленд-лізу.

Ми також домовилися – просили Конгрес і мали перемовини з президентом США та з міністеркою фінансів США пані Джанет Єллен, – що США у цій різниці у 5 млрд будуть давати 2 млрд щомісяця. І вони проголосували, що у пакеті підтримки для України на 33 млрд понад 8 млрд доларів – це на чотири

місяці. Тобто вони будуть кожного місяця робити внесок через адміністративний рахунок МВФ на суму понад 2 млрд доларів.

– Ми розраховуємо отримувати допомогу для покриття дефіциту лише упродовж чотирьох місяців?

– Поки що для початку домовилися про три-чотири місяці допомоги, з різними партнерами по-різному. З МВФ ми говорили про чотири місяці по 5 млрд доларів – це те, що нам зараз потрібно для воєнного бюджету.

– Якщо говорити про інші джерела запозичень, зокрема щодо внутрішнього ринку. Тут здебільшого Національний банк допомагає уряду, викуповуючи випуски військових облігацій вже десь на 70 млрд гривень.

– Все вірно, ви праві. Фактично Національний банк зробив декілька запозичень через ОВДП, через військові облігації. Банківська система також використовує цей інструмент. І в принципі цим інструментом може користуватися будь-хто. Кожен може стати тримачем такої облігації, підтримати нашу державу і армію. Всі ці речі абсолютно доступні і онлайн, і у банківських установах можна цим скористатися.

– Викуп облігацій саме Нацбанком – це все ж додаткова емісія? Чи бачите ви тут ризики збільшення інфляції? Вона й так буде зростати через низку інших причин. Чи у нинішніх умовах цього не можна уникнути?

– Поки що купівля цих цінних паперів відбувалася за рахунок банківської системи і надлишкової ліквідності. Стосовно грошової маси, яку емітує НБУ, то у межах річного рівня емісії ми за нього поки що не виходили і не виходимо.

Але у воєнний час і МВФ, і Світовий банк підтверджують і навіть рекомендують робити так звану контрольовану емісію. Це корисно, щоб ми могли підтримувати свою економіку. Це як процес лікування, як методика, яка підтримує економіку.

Звичайно, НБУ у межах встановлених параметрів може це робити. НБУ прогнозує, що до кінця року інфляція буде близько 20%, ми також з Міністерством економіки ці межі будемо дуже уважно відслідковувати.

Зараз після COVID у всьому світі інфляція в принципі галопує. У країні, яка веде найбільшу на європейському континенті після Другої світової війни,

повномасштабну, криваву війну проти зухвалої агресора, інфляція у районі до 20% – абсолютно прийнятна. Це нормально для воєнного часу.

– Стримувати інфляцію допомагає зафіксований Нацбанком курс гривні. Чи не варто українцям готуватися, що їх платоспроможність та реальні доходи будуть знижуватися через саме інфляційні та девальваційні фактори?

– Прив'язка інфляції до курсу долара – це стереотип. Там немає такої прямої залежності. І зафіксований курс НБУ не означає, що ми не маємо ринкового курсу і що ми його не бачимо. Ми всі чудово бачимо, що сьогодні курс коливається в районі 32-33 гривень/долар.

– Якщо я правильно розумію, ви більше бачите ризиків з боку інфляції пропозиції після змін в економіці через війну, порушення логістичних ланцюжків та інших проблем у бізнесу?

– Взимку ми мали природну інфляцію на рівні 10%, з них базова була 6,5-7%, решта – це була інфляція, спричинена глобальною енергетичною кризою та інфляційним тиском цін на енергоресурси на внутрішній ринок.

Далі, коли почалася війна, звичайно, включилися військові ризики, які почали тиснути на гривню, але тут грамотна політика Міністерства фінансів і Національного банку дозволила нам стабілізувати макроекономічну ситуацію.

І станом на сьогодні у нас, попри активну повномасштабну війну, попри втрати близько 30% економіки через зупинку підприємств, руйнацію найбільших сталеливарних та хімічних підприємств на сході України, ми маємо стабільну макроекономічну ситуацію та банківську систему.

І в принципі немає панічних настроїв ані в інвесторів, які ведуть свою діяльність в Україні, ані у населення, яке тримає депозити в банках і впевнено відноситься до української банківської системи. Я за це вдячний українцям. Світ здивований, подекуди навіть шокований таким патріотичним ставленням українців до своєї економіки, довірою до банківської системи і тим, що ми не дали їй не те, щоб завалити, ми її навіть не дали розкачати.

– Ви згадали про масштабні руйнування української промисловості. У нас є великі проблеми з огляду на те, що продовжуються бойові дії у тих регіонах, які традиційно були аграрними. Як з усього цього виглядатиме

структура нашого експорту? Чим ми будемо заміщати нестачу цієї валюти?

– **Експорт у нас насправді заблокований.** Морські порти заблоковані, а через них йшло 70% цього експорту. Фактично більшість кордону знаходиться у зоні ведення бойових дій або з недружніми до нас країнами. У нас лишилось таке собі "пляшкове горло" для експорту, дуже надійне, але з дуже меншою у порівнянні з портами пропускнуою спроможністю. Мова про наш західний кордон з Європою.

Зараз ми всіляко розширюємо можливості і автомобільних пунктів пропуску, і залізничних. Постійно ведемо перемовини, аби користуватися портами інших країн, але у будь-якому випадку це не замінить пропускну здатність наших портів.

Яка війна відбувається на території нашої держави? Це війна Російської Федерації з цивілізованим демократичним світом. Вони почали цю війну ще задовго до повномасштабного вторгнення 24 лютого. І почали вони її зі створення енергетичної кризи в Європі і світі. Крім того, ми бачили інші гібридні впливи, зокрема, через те, що відбувалося з мігрантами на польсько-білоруському та литовсько-білоруському кордонах.

Все це починалося півроку-рік тому, всі ці гібридні впливи і створення потужної енергетичної кризи. Ми її достойно пройшли, ми пройшли опалювальний сезон, не дивлячись на всі впливи росіян, всі загрози, які вони створили. Коли вони почали повномасштабну війну, вони заблокували наші порти і почали бомбити зерносховища. Яке відношення зерносховище взагалі має до військової інфраструктури?

– Це спрямоване **руйнування економіки.**

– **Це ще й створення продуктової кризи у світі і перерозподіл великих продуктових ринків.** Україна – №1 експортер соняшникової олії, ми експортуємо 47% всієї соняшникової олії. Порти заблоковані і десятки мільйонів тонн нашої продукції, зокрема олії, не можуть бути доставлені тим країнам, які їх очікують.

– **У Німеччині, кажуть, вже дефіцит соняшникової олії.**

– **У всьому світі є ця проблема.** Україна виявилася надзвичайно потужним виробником і постачальником їжі для світу. Тепер світ готується до потужної продуктової кризи, спричиненої не санкціями проти Росії, а, власне, її діями

по блокуванню наших морських портів. Ми не можемо вивезти близько 90 млн тонн аграрної продукції, яку ми виробили.

Це вперше за останні сто років, коли одна держава блокує порти іншої, щоб створити продуктову кризу у світі. Це стратегічна ціль Росії, попри повномасштабну агресію, вони також формують світову продуктову кризу.

Ще один момент.

Чому Росія навмисно вчиняє тут злочини проти людяності і геноцид? Зрозуміло, вони нас ненавидять та хочуть знищити наш народ. Але також вони залякують українців, щоб видавити їх з України, щоб створити міграційну кризу в Європейському союзі.

Вони поекспериментували на міграційній кризі взимку, подивилися, що таке 4-5 тисяч мігрантів. І після цього вирішили витиснути в Європу мільйони мігрантів. У РФ сподівалися, що Європа захлинетися і розхитається через таку кризу. Але Європа дуже достойно витримала і прийняла всіх наших мігрантів, особливо Польща.

Більшість наших людей, звичайно, хочуть повернутися, ми розуміємо, що 99% людей хочуть повернутися до України після завершення військових дій. Це переважно дружини і діти наших чоловіків, які захищають Україну на фронті. Після того, як військові дії припиняться, звичайно, сім'ї мають возз'єднатися. Після війни жінки захочуть повернутися разом з дітьми в Україну.

– **Скільки за вашими даними зараз людей залишили Україну?**

– *Близько 5 мільйонів осіб.* Офіційно зафіксована цифра – це 4,7 мільйона. За останніх трохи більше ніж два тижні 700 тисяч українців вже повернулися. І щодня повертається більше, ніж залишає Україну.

Ми це відчуваємо по наповненості міст, по відновленню роботи. Якщо було зупинено 32% бізнесу, то зараз лише 17%. Тобто ми розуміємо, що бізнес повертається до роботи, люди повертаються.

– Є інша думка, що багато сімей вирішить все ж залишитися за кордоном. І коли буде можливість, то чоловіки пойдуть до своїх сімей, а не навпаки. Багатьом просто фізично не буде куди повертатися через зруйновані міста, будинки, квартири. Чи готова держава вже на цьому етапі, якщо люди хочуть повертатися, дійсно компенсувати їм або допомогти отримати якесь тимчасове житло?

– У нас є декілька етапів відновлення житла, куди мають повертатися люди.

У першу чергу ми пообіцяли, що все, що зруйновано, все, що люди втратили, ми повернемо за рахунок окупанта і агресора. І зробимо велику роботу по арешту і конфіскації активів РФ.

Наші партнери готові нам допомогти, щоб ми дійсно мали цей великий ресурс. На сьогодні арештовано близько 300 млрд доларів активів Російської Федерації. Це їхні резерви, це кошти їхньої держави, які арештовані в США, Канаді та в інших країнах. А якщо брати кошти їхніх олігархів, то це в районі 500 млрд доларів. Ми з партнерами хочемо всі ці кошти конфіскувати і отримати на користь України.

Канада, до речі, знову ж таки проявила ініціативу і буде першою країною, яка запровадить національне законодавство, що передбачає конфіскацію і передачу всіх заморожених російських активів на користь України для відбудови. Зараз ми ведемо про це перемовини з прем'єр-міністром Канади, з міністерством фінансів та урядом.

– Це ж буде прецедент?

– Це прецедент, і ми знаємо, що США також готові це зробити. У Конгресі розглянули у першому читанні відповідний законопроект, далі – Сенат і підпис президента. І більшість країн будуть йти теж цим шляхом.

Окупант має платити за свою агресію і у майбутньому потенційний агресор має розуміти, що він буде платити тій країні, яка страждає через нього. Це нові правила міжнародної поведінки у цих умовах, які створює Росія як агресор сьогодні на території України.

– Коли ці мільярди вже зможуть надходити до України?

– Всі розуміють, що це не може бути через десятки років. Ці гроші потрібні сьогодні, тому що людям треба мати куди повертатися. І держава готова сьогодні відновлювати житло, яке підлягає відновленню. Ми вже почали. Виділили вже 1,6 млрд гривень регіонам.

Але це тільки оперативне відновлення. Йде війна, все може бути повторно ще раз зруйновано. Тому сьогодні починати велике відновлення і великі проекти ризиковано.

Треба завершити війну, вигнати агресора з нашої держави і тоді активно розпочати відновлення зовсім по-іншому.

Не просто відбудувати будинки – це насправді найпростіша задача. Якщо ми відновлюємо Україну, то маємо відновлювати вже за новими параметрами, за новими стандартами життя, тому що українське суспільство дуже змінилося, і це визнав світ.

Кілька прикладів.

Ми приєдналися до європейської енергомережі, те, що мало відбуватися півтора року, пройшли менше ніж за три тижні. Те, що ми очікували як мінімум через рік – скасування всіх квот на експорт нашої продукції в Євросоюз – відбулося вже. Ми дуже швидкими темпами рухаємося до інтеграції в європейський простір, і вона відбувається практично щодня, ми проходимо вже технічне, технологічне і комерційне об'єднання з Євросоюзом.

– Ви сказали, що є територія, де зовсім поруч відбуваються бойові дії, наприклад, Миколаїв. Вони не знають, що буде завтра. Чи якимось ви пріоритезуєте, умовно кажучи, більше коштів зараз даємо на Київщину, тому що там поки тихо, Харкову даємо тільки невідкладне, щоб люди могли зараз вижити, а Миколаєву вже трошки більше. Чи є якась пріоритетність?

– У нас прописано *три етапи відновлення*.

Перший етап – це оперативне відновлення під час ведення бойових дій. Тобто якщо будівля зруйнована повністю, ми її не рухаємо. Якщо у будівлі зруйновані вікна, двері, дах, це можна швидко відновити і передати людині або якомусь органу, який був у цій будівлі. *Швидке відновлення і є пріоритетом №1*. Ми просто дивимося, кому скільки треба, щоб можливі речі відновити, і розподіляємо.

Звичайно, є розподіл за кількістю. Проводиться мінімальна інвентаризація, спираючись на дані військових обласних адміністрацій, передаємо гроші, вони проводять оперативне відновлення. Паралельно відновлюється критична інфраструктура. Зруйновані мости замінюються понтонними мостами, тимчасово латаються дороги, відновлюється залізниця. Такі речі потребують оперативного фінансування і ми на це виділяємо.

Другий етап – після завершення військових дій. Буде певний етап інвентаризації збитків, розробки проектно-кошторисних документацій, узгоджень з партнерами, які будуть брати участь. Ми хочемо, щоб партнери за регіональним принципом взяли участь у відновленні України.

Наприклад,

Данія погодилась відновлювати Миколаїв. Вже з десятків країн сказали, що вони хочуть відновлювати. І ми зараз будемо робити це дуже структуровано.

Поки буде тривати цей етап до **великого відновлення**, звичайно, треба буде робити певні речі: розселяти людей, купувати існуюче житло, робити замовлення на будівництво наступного, робити додаткові державні програми, щоб стимулювати будівництво в Україні. Стимулювати створення заводів для виготовлення будівельних матеріалів, тому що ми розуміємо, що держава буде бурхливо будуватися і розвиватися.

Треба буде створювати *тимчасове житло*.

Наприклад,

я мешканець Бородянки і мій будинок повністю знищено, але у мене там робота, моя дитина там ходить в школу або садочок, я хочу жити там, значить держава має там створити тимчасово житло на рік або на півтора-два. А я буду бачити, як будується мій будинок, який відновлює держава за рахунок тих коштів, які конфісковані у Росії або які надали партнери.

Тобто план такий.

Перший етап відновлення – природне відновлення під час військових дій. Другий етап – період надзвичайного стану після завершення військових дій. І третій етап – це повний план відновлення України, який передбачає структурні зміни.

Не просто відбудову будівель, а взагалі **зміну парадигми нашої держави** – відбудова та відновлення разом з нашими партнерами за регіональним і **параметричним принципом**. Тобто ми кличемо партнерів, кажемо, давайте відновлювати разом, і даємо параметри.

Нас цікавить – в кожному місті має бути сміттепереробний завод, якісно відновлені мережі, має бути якісна питна вода і водовідведення, очисні споруди. Нас буде цікавити "зелена" економіка, менше викидів на підприємствах. Якщо ми відновлюємо підприємство, ми не ставимо застаріле обладнання і печі, ми будемо ставити сучасне обладнання, дуже економне і з дуже низьким рівнем викидів.

Це нас цікавить і сюди ми будемо рухатися, **ми зараз у процесі роботи і розробки всіх цих речей.**

– Всі ці ініціативи, на вашу думку, будуть все ж більше від центральної влади чи в рамках децентралізації досить багато буде залежати й від місцевої влади? В умовах війни ми бачимо, що рішення більш централізовані – і це нормально. **А що після війни? Можливо, реформа децентралізації буде потребувати якогось переосмислення у нових умовах?**

– **Указом Президента створена Національна рада відновлення України.** Відповідно, є спрямовані по галузевих напрямках робочі групи. Ми вже сформували склад цих робочих груп і туди запрошені всі охочі експерти, організації, аналітичні центри, всі включно з мерами і органами місцевого самоврядування.

Задача держави – дати параметри.

Візьмемо простий і зрозумілий приклад – сміттєпереробник. У параметрах має бути такий-то завод, з таким-то рівнем викидів або без викидів, з такою-то глибиною переробки. Будь ласка, робіть. Далі вже партнер з головою громади за підтримки центральної влади починає над цим працювати.

Президент поставив два пріоритети при розробці плану відновлення України.

Це **принцип регіональності**, коли кожен партнер несе відповідальність за відновлення певного регіону.

І **принцип параметричної системи**, це як конструктор, своєрідне "лего", коли **ми визначаємо набір обов'язкових елементів при відбудові**, роздаємо їх партнерам, місцевому самоврядуванню. І з цих елементів кожен створює свій **план відновлення** міста та регіону для достойного життя українців в Україні.

– У нас, крім того, що багато людей виїхало за кордон, ще є досить суттєва внутрішня міграція з центральних і східних регіонів. І напевно можна очікувати, що взагалі **структура економіки матиме певне зміщення на захід України. У зв'язку з цим пріоритети будуть коригуватися?**

– Задача влади – забезпечити рівномірне повернення людей в ті області, з яких вони вимушено переміщувалися.

На сьогодні, за нашими даними, в Україні 7 млн осіб є внутрішньо переміщеними особами. З них оформлених 2,66 млн, які зареєструвалися станом на вчора. Допомогу отримала 841 тисяча сімей.

З тих, хто поїхав у західні регіони, я знаю багато таких, хто каже: "Ми не біженці і не внутрішньо переміщені, ми приїхали в гості до родини, і як тільки буде змога повернутися, ми повернемося". Вони принципово тримають позицію, що вони не біженці. І багато хто з них вже повертається, наприклад, якщо говорити про Київську, Чернігівську, Сумську області.

Звичайно, в ті області, де йдуть бойові дії, ми не рекомендуємо повертатися, з багатьох громад ми евакуюювали людей для того, щоб зараз там зменшити кількість жертв під час зухвалих військових дій і злочинів, які чинить Росія на нашій території. І це великий виклик для нас, тому що коли наші міжнародні партнери більшу увагу концентрують на наших тимчасових біженцях за кордоном, то ми завжди звертаємо увагу, що внутрішньо переміщені особи теж страждають, вони теж покинули свої домівки.

Якщо ви спитаєте мою особисту думку, я не думаю, що Західна Україна перетягне на себе більше населення.

Коли війна закінчиться, то відновлення у східних і центральних областях створить велику кількість привабливих робочих місць.

Нова інфраструктура міст, які будуть відновлюватися у нових параметрах разом з нашими партнерами, я думаю, стане привабливим фактором. І комфортне проживання в майбутньому в цих містах, я думаю, притягне людей назад до їхніх домівок, а, можливо, навіть і більше того.

Ви знаєте, що коли почалася війна, в перші тижні до України повернулися 200 тисяч чоловіків з роботи в Європі. Це теж такий унікальний показник, я думаю, що після війни всі ці люди з чудовим міжнародним досвідом роботи залишаться в Україні.

Тому тут насправді ще є питання, чи ми втратимо людей, чи навпаки ще більше повернеться відбудовувати Україну. Це питання майбутнього, давайте про це поговоримо після війни.

– До речі, чи будете відкривати для чоловіків призовного віку кордон, щоб вони могли їхати до сімей або там працювати і забезпечувати валютну виручку сюди?

– Під час воєнного стану це не планується. Тут насправді військові приймають рішення, але я вважаю, що поки йде війна, всі чоловіки мають бути в Україні.

– Зараз готується шостий пакет санкцій ЄС проти Росії. Була мова про те, що там буде нафтове ембарго, але ми бачимо, що в Євросоюзі є різні думки щодо цього. Мова вже йде про те, що буде перехідний період. Чи не здається вам, що наші європейські партнери ще до кінця не зрозуміли, з чим вони мають справу і що енергетика для Росії завжди була зброєю? І що це питання безпеки, а не економіки?

– Ми дуже активно працюємо з усіма нашими партнерами – США і Євросоюзом переважно. Вони дуже чітко усвідомлюють, що таке санкції, якими вони мають бути, особливо зараз. Ряд подій в Україні спричинили зміну світогляду західних партнерів на режими та ефективність санкцій. Те, про що ще 70-80 днів тому неможливо було розмовляти з партнерами, сьогодні вони вже самі ініціативно пропонують.

Треба дивитися на ефективність санкцій з точки зору результату.

Зараз, на жаль, Росія компенсувала зниження споживання їхніх енергоресурсів зростанням цін, зокрема, й через енергокризу, до якої вона доклалася. Тому сьогодні ми разом з західними партнерами працюємо над тим, щоб санкції були ефективними і призвели до зменшення заробітків Росії, і, власне, у майбутньому – до різкого скорочення взагалі споживання енергоресурсів.

На велике щастя всі західні партнери усвідомили і зрозуміли, що енергетичні ресурси Росія використовує як гібридну зброю. Всі з цим зіткнулися, всі на цьому обпеклися і сьогодні вже загравати з Росією заради вигоди на енергетичному ринку не збираються. По 10% на місяць наші партнери скорочують споживання російських енергоресурсів, знаходячи джерела диверсифікації поставок нафти і газу.

Ми зараз чекаємо жорстких санкцій від США, Євросоюзу. У різних країн ЄС різна ситуація, десь більша залежність, десь менша. Але етапність запровадження санкцій усі усвідомили і усі наші партнери почали робити конкретні кроки.

– Інша сторона цієї історії – це те, що в Європі буде дефіцит енергоресурсів, які будуть і вже коштують дорого. Як готується Україна до імпорту того ж природного газу? Чи бачимо ми у цьому зараз потребу? **Чи шукаємо якісь альтернативні шляхи доставки?**

– Ми спокійно пройшли цю зиму і цей опалювальний сезон, зараз у нас у сховищах 9 млрд кубометрів газу. Ми чітко розуміємо власний видобуток, у нас є перспективи його нарощування. Зараз він впав через ведення військових дій в східних областях і на півдні, але незначно – на 3,7% по місяцю. **В принципі нам достатньо свого видобутку, щоб забезпечити потреби населення.**

У нас через падіння економіки і зупинку великих хімічних і сталеливарних підприємств різко зменшилося внутрішнє споживання газу у промисловості. І нам буде достатньо тої спроможності по закачці газу трубопроводами з Європи, яка існує на сьогодні.

Крім того, ми розуміємо, що з початком бурхливого розвитку економіки нам треба буде більше, тому **сьогодні працюємо з нашими європейськими партнерами, щоб в разі збільшити спроможність отримання газу з Європи, з LNG-терміналів, з Туреччини. Зараз не буду розкривати деталі.**

– **Ціни на газ для споживачів до кінця вересня зафіксували, а що далі? Чи поки так далеко не прогнозуєте?**

– Давайте подивимося, як ми пройдемо цей період, а **далі будемо дивитися на модель, щоб це був,**

по-перше, ринок. Тому що в Європі ринок, а ми йдемо в Європу.

З іншої сторони, будемо дивитися, щоб комунальні платежі були відносно комфортними для людей.

Дуже важливий меседж до суспільства – це прохання сплачувати комунальні платежі для того, щоб комунальні підприємства, які обслуговують людей, могли виживати під час війни.

При довоєнному рівні 85-90% сплати за комунальні послуги практично у всіх областях, де немає військових дій, або де не було військових дій, на сьогодні рівень сплати близько 80%. Незначно впав, але люди дуже відповідально до цього ставляться, за це вдячний і прошу так і дотримуватися платіжної дисципліни. Це дуже важливо, щоб зберегти нашу комунальну інфраструктуру.

– Зараз виник **дефіцит нафтопродуктів**, особливо після того, як Росія атакувала Кременчуцький НПЗ. **Чи є розуміння, як виходити з цієї ситуації?**

– Ми завозимо бензин і дизельне паливо, **стратегія у нас є**. Але зараз у нас залишився лише західний кордон, і логістика дуже ускладнилася. Фактично немає Кременчуцького НПЗ, який брав на себе центральну і східну Україну в логістичному забезпеченні.

Логістичне плече тепер сформувалося на західному кордоні, куди нафтопродукти потрапляють з європейських портів, фактично забезпечуючи всю територію України. Логістика дуже змінилася, ускладнилася і здорожчала. Це, звичайно, може призвести до здорожчання для споживачів.

Зараз ми ведемо перемовини, формула визначення максимальної торгової націнки для трейдерів лишається, ми дуже уважно дивимося, скільки коштує доставка. Декілька гривень може бути різниця у ціні, але дефіцит буде перекриватися.

Зрозуміло, що вплив росіян і руйнування нашого Кременчуцького НПЗ, а також всіх баз, де був відповідний запас пального, призвело до переривання логістичного ланцюжка, відповідно, до одно-двотижневого дефіциту. Це природні речі в умовах війни, коли розбомбили наявні запаси, тому є дефіцит.

Зараз ми його надолужуємо, працює Міністерство економіки, особливо перша віце-прем'єрка Юлія Свириденко працює зі всіма мережами, оптовими постачальниками, веземо достатню кількість пального в Україну, дивимося за пріоритетами, куди підвозити, щоб прибрати ці точки, де зараз найбільша напруга.

Думаю, що найближчим часом, як і обіцяло Міністерство економіки, ситуація виправиться.

Це не означає, що під час війни не може бути форс-мажорів. Можуть бути, треба бути свідомими щодо цього, спокійно до цього ставитися, не панікувати.

– **Держрегулювання залишиться на цьому ринку?**

– Так, поки що ми лишаємо контроль для того, щоб унеможливити якісь змови і зловживання, заробляння на війні. **У нас немає держрегулювання, у нас є регулювання націнки**, і ми контролюємо формулу, тобто ми

контролюємо націнку на собівартість, щоб не було зловживання від постачальників.

– **Чи плануються кадрові перестановки в уряді? Бачите необхідність ротацій міністрів?**

– Була одна кадрова перестановка, вона була об'єктивно зумовлена. Мова про Мінагрополітики – Микола Сольський дуже сильний міністр. Він перейшов на роботу в уряд саме під час старту посівної кампанії. Вона проходить успішно, аграрії дуже добре проходять посівну. Ми добре завершили минулий рік по озимих, це трохи дало нам запас міцності. Понад 70% площ під ярими культурами, що весною засіваються, також зараз в роботі.

Частину площ та зерна ми втрачаємо на тимчасово окупованих територіях, на жаль, там грабують нас окупанти. Але загалом у нас, незважаючи на війну, ситуація з урожаєм, ми очікуємо, буде дуже добра. Дуже добре сезон почався, і з вологою, і сонцем все нормально, за думками аграріїв. Є проблематика з замінованими полями, є проблематика з технікою. Та попри це аграрії проходять посівну. Далі будемо дивитися літом.

– **Щодо кадрових перестановок. Більше не планується?**

– Не дивлячись на війну, у нас немає недоторканих. Зараз не плануємо, стабільно працюємо Кабміном, але недоторканих не існує. Тобто якщо не буде ефективності, будемо сидати і приймати рішення з фракцією, з Президентом будемо дивитися, як підвищити ефективність.

На сьогодні уряд працює в повному складі.

До речі, мені здається, вперше за ці два роки у нас призначені всі міністри в усіх міністерствах, все укомплектовано, все працює. Можуть бути питання, але **як для воєнного часу ми працюємо нормально.**
